

"Herşey helâk olup gidicidir, Ona bakan yüzü müstesnâ; dersini verdiği gibi, nefis kendini serbest ve müstakil ve bizzat mevcut bilir..." Yirmi Altıncı Söz, Zeyl, Dördüncü Hatve'yi açar mısınız?

"DÖRDÜNCÜ HATVEDE:

ve serbest kendini nefis ,gibi verdiği dersini **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ** müstakil ve bizzat mevcut bilir. Ondan, bir nevi rububiyet dâvâ eder; mâbuduna karşı adâvetkârâne bir isyanı taşır. İşte, gelecek şu hakikati derk etmekle ondan kurtulur. Hakikat şöyledir ki:"

"Her şey, nefsinde mânâ-yı ismiyle fânidir, mefkuttur, hâdistir, mâdumdur. Fakat mânâ-yı harfiyle ve Sâni-i Zülcelâlin esmâsına âyinedarlık cihetiyle ve vazifedarlık itibarıyla şahittir, meşhuddur, vâciddir, mevcuttur."

"Şu makamda tezkiyesi ve tathiri şudur ki: Vücudunda adem, ademinde vücudu vardır. Yani, kendini bilse, vücut verse, kâinat kadar bir zulûmat-ı adem içindedir. Yani, vücut-u şahsîsine güvenip Mûcid-i Hakikîden gaflet etse, yıldız böceği gibi bir şahsî ziya-yı vücudu, nihayetsiz zulûmât-ı adem ve firaklar içinde bulunur, boğulur. Fakat enâniyeti bırakıp, bizzat nefsi hiç olduğunu ve Mûcid-i Hakikînin bir âyine-i tecellîsi bulunduğunu gördüğü vakit, bütün mevcudatı ve nihayetsiz bir vücudu kazanır. Zira, bütün mevcudat, esmâsının cilvelerine mazhar olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücudu bulan, herşeyi bulur."(1)

Her şey helak olucu ve zevale gidicidir. Ancak her şeyin Allah namına olanı ve ona müteveccih olan yönü devamlıdır, *"bakidir ve zevale gitmez"* dersini, ayet veriyor.

Nefis ise; bu mantığı ve hükmü tersinden işleterek kendisini serbest, müstakil ve bizzat var olduğunu zanneder. Cenab-ı Hak ile münasebetini unuttur. Bu sebeple rububiyet dava eder; Allah'a karşı isyan eder.

Bu beladan kurtulabilmesi için; her şeyin kendi zatında ve mahiyetinde fani, sonradan olmuş, madum yani yok varlığını bir hiç anlamı ile değerlendirmelidir. Fakat manayı harfi ile, yani Allah'a bakan veçhe ile O'nun namız hesabına

yaratıldığını düşünmesi noktasından varlığını bir şahit, bir meşud, bir vacit olduğunu bilir.

Bu makamda olan bir nefsin terbiyesi ise, vücuduna güvendiği müddetçe yok olacağını, bir hiç olduğunu düşündüğü nispette de varlık tecellilerinin zuhur edeceğini düşünmesidir. Allah var ise, her şeyin var olduğunu bilir. Cenab-ı Hakk'ı inkar ederse âdeta bir yıldız böceği gibi yokluğun karanlıklarında mahvolup yiteceğini düşünmelidir. Zira bütün mevcudat Cenab-ı Hakk'ın esma-i ilahiyelerini bir nevi tecelliyatı olduğunu derketmekle, Allah'ın marifetini kazanarak O'nu bulur. Zaten O'nu bulan her şeyi de bulmuş olur...

(1) bk. [Sözler, Yirmi Altıncı Söz, Zeyl.](#)